

Motion till riksdagen

1988/89: Ub832

av Rune Rydén m. fl. (m, fp)

Åtgärder för att öka rekryteringen till läraryrket

En god tillgång på väl utbildade lärare är den viktigaste förutsättningen för att skolan skall lyckas med sin huvuduppgift att ge alla elever goda kunskaper och färdigheter. Det är därför med oro som man kan notera rapporterna under senare tid om lärsituationen i grundskolan.

Rapporterna visar att antalet obehöriga lärare i grundskolan ökar samtidigt som cirka 30 procent av utbildningsplatserna på den nya grundskollärlinjen är obesatta. Om dessa problem enbart är tillfälliga eller om de är av mera bestående slag går inte att säga definitivt idag. Under alla förhållanden får tendensen som sådan anses så pass oroande att de bakomliggande orsakerna måste analyseras närmare. Ett annat skäl för detta är att relevantet i grundskolan kommer att öka markant en bit in på 1990-talet samtidigt som då också pensionsavgångarna bland lärarna ökar.

Mot den bakgrunden avser statsrådet Göransson att inom utbildningsdepartementet inrätta en särskild arbetsgrupp för att analysera dessa frågor (budgetpropositionen, bil. 10, s. 34).

De ungdomar som – rent teoretiskt – skulle kunna söka sig till läraryrket har själva en färsk upplevelse av lärarens arbete i grundskolan. Det torde därför enligt vår mening inte vara svårt att förstå de bakomliggande orsakerna till den rådande situationen.

Det är nödvändigt att tänka om när det gäller arbetsorganisation i grundskolan och lärarnas därav följande arbetssituation.

För att arbetssituationen i grundskolan skall bli uthärdlig för lärare – och elever – bör följande åtgärder övervägas:

1. Rensa bort det sofistikerade språket ur läroplanerna – dagens ungdomar har genomskådat det. Angrip problemen utifrån rent praktiska överväganden och inte bara utifrån ideologiska resonemang. Blivande lärare vill som varje annan arbetstagare ha en saklig och realistisk arbetsbeskrivning för sin yrkesverksamhet.

2. Kräv arbetsdisciplin i skolan. Ingen elev har tagit skada av att få klart för sig att skolan är en arbetsplats (ett heltidsarbete) och att man där skall göra sitt bästa. Inför ordningsbetyg eller annan form av omdöme alla terminer utom den sista.

3. Precisera kursplanerna i de olika ämnena. Kräv när så är meningsfullt prövning inför höstterminsstarten av dem som i ett eller flera ämnen har slarvat och behöver göra en extra insats.

4. Gör försök med att gruppera elever så att de får utnyttja sin kapacitet, (även om det ideologiskt känns svårt).

5. Tillåt inte att t. ex. tre elever ständigt saboterar skolarbetet för övriga 27 elever i en klass. Se praktiskt på problemet. Låt saboterande elever få undervisning av därför lämpad lärare i en årskurslös uppsamlingsklass. Ge denne lärare extra betalt för det svåra arbetet.

6. Prova i vilken utsträckning det är möjligt att ersätta den individualiserade specialundervisningen i normalklasser med en i specialklasser sammanhållen specialundervisning. Låt därvid inte ideologien styra utan vad som är bäst för samtliga berörda elevers undervisningssituation.

Dagens beslutsfattare på skolområdet måste inse att de ungdomar som funderar på läraryrket vill fullgöra sin yrkesuppgift i undervisningens tjänst och inte som poliser eller socialarbetare.

Det kan också finnas skäl att något fundera över grundskollärlinjens konstruktion, om man vill att linjen skall dra till sig tillräckligt många sökande. Årskursspännvidden i lärarnas arbetsområden är för stor och måste ses över. Det är ytterst få lärare som klarar av att utveckla och vidmakthålla en yrkesprofessionalism för så många årskurser (1–7 eller 4–9) med de krav som idag ställs på läraren. Vi kan inte räkna med att alla blivande lärare kan göras till stjärnpedagoger eller förmår vara det hela livet. Det måste i skolan finnas plats för normalläraren. De förkunskapskrav som måste ställas för den nya lärarutbildningen blir med nödvändighet också stora.

Ämneskombinationerna i den nya lärarutbildningen är inte realistiska utan bör ses över. Vilken ung människa, som skulle vilja bli lärare i biologi och kemi, väljer grundskollärlinjens femämneskombination för årskurserna 4–9 matematik, fysik, kemi, biologi, teknik? De, som idag själva är lärare i två eller tre av dessa ämnen, anser femämneskonstruktionen praktiskt omöjlig ute i skolan (institutionsansvar m. m.). Vilken slöjdentusiast söker till grundskollärlinjens ämneskombination slöjd och tyska eller franska? Svaret är inte oväntat: ingen. Ämnena i en kombination bör ha vissa gemensamma drag eller visst släktskap. Det underlättar studierna vid högskolan och undervisningen i skolan.

Hemställen

Med hänvisning till det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad i motionen anförts om åtgärder för att öka den yngre generationens intresse för läraryrket.

Stockholm den 19 januari 1989

Rune Rydén (m)

Erling Bager (fp)

Per Stenmarck (m)

Karin Falkmer (m)

Ingrid Sundberg (m)

